

STANDARD 8

Přijetí oznámení, posouzení naléhavosti a přidělení případu

8A) Orgán sociálně-právní ochrany jednotně postupuje při přijetí oznámení případu a jeho evidenci.

Všichni pracovníci se řídí Spisovým a skartačním řádem ÚMČ Brno-jih, tento souhrn předpisů je závazný pro všechny pracovníky při vedení spisové dokumentace.

Každý pracovník OSPOD je povinen přijímat veškerá i anonymní oznámení od třetích osob vyhodnotit závažnost tohoto oznámení a dále těmto oznámením věnovat náležitou pozornost. Každé oznámení musí být pracovníkem řádně posouzeno a bez zbytečného odkladu zaznamenáno.

Formy oznámení:

a) způsob oznámení

- na podatelnu ÚMČ
- přímo pracovníkovi
- při depistážní činnosti

b) podoba oznámení

- písemná, doručená poštovním přepravcem
- e-mailová
- telefonická
- osobní

Postup při přijetí oznámení a jeho evidenci (viz. příloha - Proces ochrany dítěte)

Všechny formy oznámení se zpracovávají dle Spisového a skartačního řádu MČ Brno-jih.

Při doručení oznámení přímo pracovníkovi, předá pracovník oznámení na centrální podatelnu,

při podání emailem, pracovník oznámení vytiskne a předá na centrální podatelnu, při telefonickém oznámení nebo oznámení při depistážní činnosti vyhotoví pracovník úřední záznam, který předá k zápisu na centrální podatelnu ÚMČ. Pracovník postupuje výše uvedenými postupy i v případě anonymního oznámení.

Všechna oznámení přijatá centrální podatelnou jsou zaevidována a předána vedoucímu

referátu.

1. **Přijetí oznámení, přidělení konkrétnímu pracovníkovi** – vedoucí pracovník si pravidelně na podatelně ÚMČ vyzvedává veškeré písemnosti a oznámení. Tyto poté rozdělí mezi pracovníky podle systému rozdělených ulic v MČ Brno – jih.
2. **Posouzení naléhavosti** - koordinátor případu zjistí základní informace o dítěti, pečujících osobách a posoudí závažnost oznámení, vyhodnocuje, zda by mohlo docházet k ohrožení dítěte na zdraví a životě a je nutné okamžitě zasáhnout. V takovém případě činí příslušná opatření pro snížení, zamezení ohrožení dítěte bez zbytečného odkladu (více viz. standard 8b).
3. **Evidence** - koordinátor zakládá spisovou dokumentaci, a to v souladu se směrnicí MPSV č.j. 2013/26780-21 ze dne 19. září 2013.
4. **a) Základní vyhodnocení** – se provádí u všech dětí zařazených do evidence, jde o základní vyhodnocení potřeb dítěte, určení míry ohrožení, posouzení, zda je o dítě ohrožené ve smyslu § 6 zákona SPOD
b) Podrobné vyhodnocení - koordinátor vypracovává vždy v případě, jde – li o dítě uvedené v § 6 zákona a ohrožení dítěte trvá po takovou dobu nebo je v takové intenzitě, že může negativně ovlivnit příznivý vývoj dítěte.
c) Sestavení individuálního plánu ochrany dítěte (IPOD) – navazuje na podrobné vyhodnocování potřeb dítěte, sestavuje se pro všechny ohrožené děti v rodině zvláště, zahrnuje cíle na straně dítěte, osob, které o něj pečují a rodiny jako celku včetně způsobu jejich naplnění a časového rámce.
5. **Poskytnutí služeb, realizace intervence** – koordinátor poskytuje intervence domluvené podle IPOD/ Plánu podpory rodiny, předává klientům kontakty na další služby, organizuje společná setkání dalších pracovníků, kteří by mohli rodině pomoci, motivuje rodiče/pečující osoby, aby spolupracovali s dalšími odborníky na realizaci IPOD, Plánu podpory rodiny, doporučuje, případně nařizuje rodičům spolupráci s odbornou službou, institucí, mediátorem.
6. **Průběžné/závěrečné zhodnocení – vyhodnocení rizika ohrožení dítěte** – koordinátor společně s rodiči/pečujícími osobami, dítětem a dalšími zainteresovanými osobami hodnotí uplynulé období, realizované kroky a splněné cíle, dochází ke zhodnocení, příp. redefinici cílů, navrhuje se další opatření, sestavuje se nový aktualizovaný IPOD, Plán podpory rodiny, v případě, že situace rodiny a podmínky již nejsou ohrožující pro děti v rodině, případ se ukončuje, vše se zaznamenává do formuláře Zhodnocení IPOD, u Plánu podpory rodiny průběžně do spisové dokumentace při setkáních s rodinou jako úřední záznam.

Postup při telefonickém nebo osobním oznámení ohrožení dítěte

Pracovník zjišťuje:

- jméno, příjmení dítěte, datum narození/věk, místo, kde dítě žije a další údaje, které mohou pomoci při identifikaci dítěte
- údaje o rodičích/osobách, které o dítě pečují – jméno a příjmení, věk/datum narození, bydliště
- co se dítěti aktuálně děje – co je podnětem k oznámení
- zda existují nějaké zjevné známky nevhodné péče o dítě
- zda je aktuálně ohroženo, kde se dítě aktuálně nachází
- zda se v rodině nachází další děti
- zda má ohlašovatel informace o dalších osobách, které by mohly pomoci s hodnocením ohrožení dítěte (lékař, školské zařízení, příbuzní, aj.)
- kdo volá a jaký je jeho vztah k dítěti (pokud oznamovatel nechce svoji identitu odhalit, pracovník toto respektuje)
- kontakt na oznamujícího
- tyto informace pracovník vždy písemně zaznamená a to i s datem a časem oznámení

Další postup

Pracovník by dále měl:

- uklidnit oznamovatele a ujistit jej, že učinil dobře, že oznámil ohrožení dítěte
- vysvětlit důvěrnost sdělení a následný způsob nakládání s informacemi
- informovat oznamovatele o možnosti odhalení identity v případě soudního řízení
- domluvit se, zda bude pracovník oznamovatele informovat o formách ochrany dítěte, zachovává však mlčenlivost, kterou mu ukládá zákon

8B) Každý případ orgánu sociálně - právní ochrany je posouzen s ohledem na jeho naléhavost.

Pravidla pro posouzení naléhavosti

Posouzení naléhavosti případu slouží k určení aktuální míry ohrožení dítěte, za účelem stanovení rychlosti, razance a intenzity okamžité sociální intervence. Jedná se o prvotní úkony pracovníků OSPOD. Tato fáze není sociální diagnostikou v pravém smyslu slova a nelze ji zaměňovat s komplexním hodnocením dítěte, rodiny a širšího sociálního prostředí.

Z hlediska naléhavosti musí být každý případ důkladně, odborně a objektivně vyhodnocen

hned v okamžiku, kdy OSPOD přijme oznámení. Odpovědnost za vyhodnocení situace má koordinátor případu (pracovník OSPOD, kterému je případ přidělen).

Koordinátor případu je povinen hodnotit nejen samotné informace, ale i jejich hodnověrnost a závažnost dle způsobu oznámení a osoby oznamovatele. Při ověřování závažnosti a

hodnověrnosti těchto informací je potřeba vždy směřovat k tomu, zda popisované události

přímo akutně ohrožují dítě a měly by vést k bezprostřednímu zásahu ve prospěch dítěte.

Výstupem prvotního posouzení je určení míry ohrožení dítěte-vysoké, střední, nízké, minimální, žádné. Na prvotní posouzení nelze pohlížet jako na „výslednou diagnózu“. Prvotní

vyhodnocení slouží jako vodítko pro stanovení způsobu okamžité reakce, posloupnosti jednotlivých kroků, časového harmonogramu realizace řešení a způsobů rozhodování a zapojování dalších subjektů.

Hlavním smyslem posuzování míry naléhavosti je určení míry ohrožení dítěte a stanovení způsobu okamžité intervence a dalšího postupu OSPOD.

Pracovník si musí být vědom, že včasné a správně provedené posouzení naléhavosti případu může být pro dítě zásadním momentem pro jeho další život.

Při práci s případy pracujeme s víceúrovňovým modelem ohrožení dítěte:

- vysoké riziko ohrožení dítěte

- střední riziko ohrožení dítěte
- nízké riziko ohrožení dítěte
- dítě není ohroženo

Všechny případy v evidenci OSPOD se mohou pohybovat napříč všemi úrovněmi a to vždy

v závislosti na míře ohrožení dítěte/děti v různém čase spolupráce rodiny s OSPOD.

Při práci s ohroženými rodinami pracovník neustále vyhodnocuje, aktualizuje, reviduje informace

o rodině a na základě toho se může situace dítěte a ohrožení, kterému může být vystaveno neustále proměňovat.

Seznam otázek pro posuzování naléhavosti

- rodiče/ pečující osoby aktuálně nejsou schopni se postarat o dítě (jsou pod vlivem alkoholu, omamných psychotropních látek, hospitalizace, zranění, smrt)
- rodič se chová nebezpečně, je ozbrojen, dopustil se násilí na členech rodiny, apod.
- rodič projevuje znaky extrémního chování, které by mohlo nasvědčovat akutnímu psychiatrickému onemocnění
- dítě je bez adekvátního dozoru a péče
- ze získaných informací vyplývá, že dochází ke krutému nebo nebezpečnému zacházení s dítětem, které přím ohrožují zdraví a život dítěte
- dítě bylo do evidence nahlášeno z důvodu aktuálního napadení, zranění jsou v oblasti hlavy, břicha nebo genitálií a vyžadují lékařské ošetření
- rodič dítěte je aktuálně zadržen nebo vyšetřován policií z důvodu špatného zacházení s dítětem
- informace ukazují na týrání dítěte (podezření na fyzické či psychické týrání, u dítěte existují známky/projevy týrání apod.)
- informace ukazují na zneužívání dítěte (či podezření na zneužívání dítěte)
- dítě projevuje sebevražedné chování, případně o sebevraždě mluví
- dítě je v akutním ohrožení zdraví a života
- dítě je intoxikované alkoholem/návykovými látkami
- dítě je na útěku z domova, bojí se jít domů

- jde o opakovaně podaný podnět

Pokud je jedna z odpovědí ANO, případ je vyhodnocen jako NALÉHAVÝ, pracovník jedná okamžitě a to bez zbytečného odkladu.

Vysoké riziko ohrožení dítěte

Jde o případy, kdy rodinné a výchovné prostředí vykazují vysoké riziko ohrožení dítěte, mohou dosahovat i míru přímo ohrožující dítě na životě a zdraví - tzv. naléhavé případy, nebo případy, kdy dochází k závažnému ohrožení příznivého vývoje dítěte vlivem dlouhodobého ohrožení.

V těchto případech reaguje pracovník okamžitě a to, aby co nejrychleji zamezil ohrožení dítěte

a zajistil jeho bezpečí. Jakmile dojde k zamezení akutního ohrožení dítěte, pracovník opět vyhodnocuje míru ohrožení dítěte a plánuje další práci s rodinou, další opatření pro minimalizaci rizika ohrožení dítěte a to ve všech oblastech vyhodnocování.

Koordinátor věnuje tomuto případu zvýšenou pozornost, vždy vypracovává podrobné vyhodnocování potřeb dítěte a sestavuje IPOD. Součástí podrobného vyhodnocování je i mapování širšího prostředí dítěte pro případ selhání biologické rodiny a nutnosti vydat předběžné opatření na umístění dítěte mimo rodinu. Po vypracování podrobného vyhodnocení sestavuje koordinátor IPOD a to do 1 měsíce od přijetí případu, zjištění ohrožení.

Koordinátor se do spolupráce snaží zapojit další služby, organizace, instituce, které mohou rodině pomoci při realizaci IPOD a snížení míry ohrožení dítěte. Motivuje rodiče k intenzivní spolupráci. Pokud se rodiče nedaří motivovat ke spolupráci, využívá se možnosti uložení povinnosti spolupráce s odbornou službou nebo institutu soudního dohledu.

Střední riziko ohrožení dítěte

Rodinné a výchovné prostředí vykazují znaky středního rizika, tzn. v některých oblastech vyhodnocování nejsou naplňovány potřeby dítěte, dítě však není v ohrožení života. Některé funkce rodiny jsou narušeny, rodiče nejsou schopni nebo ochotni situaci řešit vlastními silami.

Koordinátor zjišťuje potřebné informace, motivuje rodiče do intenzivnější spolupráce, hledá další služby, organizace, instituce, které mohou rodině pomoci.

Pokud je pracovníkem dítě vyhodnoceno jako dítě ohrožené ve smyslu § 6 zákona SPOD, provádí pracovník podrobné vyhodnocení a sestavuje IPOD. A dále činí opatření a intervence, které vedou ke snížení ohrožení dítěte. Opatření a jednotlivé kroky se odvíjí

od individuálních možností, schopností a potřeb rodiny. Pokud se rodiče nedaří motivovat ke spolupráci, využívá se možnosti uložení povinnosti spolupráce s odbornou službou nebo institutu soudního dohledu.

Nízké riziko ohrožení dítěte

Rodinné a výchovné prostředí vykazují znaky nízkého rizika, tzn. že, k nenaplnění určitých potřeb dítěte došlo vlivem krátkodobých nepříznivých okolností, dočasného zhoršené kvality péče rodičů a to např. vlivem rozpadu rodiny, předrozvodové nebo porozvodové situace v rodině. Rodiče jsou ochotni a schopni situaci řešit, chtějí spolupracovat. Pomoc a podpora rodině se odvíjí od individuálních možností, schopností a potřeb rodiny. Je na uvážení každého pracovníka, jakých nástrojů sociální práce při práci s rodinou využije, příp. doporučí další odbornou službu.

Dítě není ohroženo

Jde o takové případy, kdy jsou zajištěny všechny potřeby dítěte, nejsou narušeny funkce rodiny.

Např. OSPOD je ustanoven opatrovníkem v řízení o úpravu rodičovské odpovědnosti, rodiče se na úpravě dohodli, dohoda je v zájmu dítěte.

8C) Každý případ je přidělen konkrétnímu koordinátorovi případu. Koordinátor řídí průběh výkonu sociálně-právní ochrany u daného případu.

Pravidla přidělování jednotlivých případů konkrétnímu pracovníkovi

Každý případ je vedoucím pracovníkem referátu předán podle systému rozdělení ulic v MČ Brno – jih (viz. standard 1) pracovníkovi, který se stává koordinátorem případu, každý případ vede, koordinuje jeden koordinátor .

Každý klient je informován o osobě koordinátora, tato skutečnost je rovněž zaznamenána ve

spisové dokumentaci, stejně tak jakákoliv změna v tomto směru. Klient musí být vždy o případné změně koordinátora informován. Každý případ má vždy jednoho koordinátora.

Koordinátor případu řídí a zodpovídá za průběh poskytování sociálně-právní ochrany dětí.

Systematicky vede případovou práci s klientem.

Koordinátor by měl navrhnout alternativy, ze kterých si klienti, je-li to možné, vybírají.
Rodiče

a děti jsou považováni za nejkompetentnější osoby, které jsou způsobilé řešit vlastní problémy. Při vyjednávání s klientem koordinátor určuje, nejen co možná nejkonkrétněji obsah spolupráce, ale rovněž si vyjasňují formu požadované intervence.

Postup pro koordinátory případu při prvním jednání s rodičem/pečující osobou:

- pracovník informuje klienta o tom, že je jeho klíčovým pracovníkem a zodpovídá za průběh řešení jeho situace
- vede spisovou dokumentaci
- zodpovídá za průběh a poskytování sociálně-právní ochrany
- vykonává přímou sociální práci, systematicky pracuje s rodinou
- jedná s dětmi, rodiči a dalšími osobami a to ve prospěch snížení rizika ohrožení dítěte, rodiny, zlepšení životní situace rodiny
- navrhuje opatření, konkrétní kroky ke zlepšení situace
- motivuje a aktivuje rodinu a další osoby ke spolupráci
- pomáhá klientovi zorientovat se v systému sociálně-právní ochrany dětí a dalších služeb
- vypracovává vyhodnocení situace dítěte a individuální plán ochrany dítěte (IPOD)
- aktualizuje vyhodnocení a IPOD
- spolupracuje se sítí sociálních služeb, dohlíží na efektivitu poskytované podpory

8D) Každý zaměstnanec zařazený v orgánu sociálně-právní ochrany k výkonu sociálně-právní ochrany pracuje maximálně s 80 rodinami, v případě kurátora pro děti a mládež se 40 rodinami. V případě práce s osobami pečujícími a osobami v evidenci pracuje maximálně se 40 rodinami.

Pracoviště OSPOD dbá důsledně na to, aby jednotliví pracovníci nebyli přetěžováni množstvím případů, aby byl zajištěn řádný a kvalitní výkon sociálně-právní ochrany a v konečném důsledku tak nedocházelo k poškozování samotných klientů.

Počet pracovníků je stanovený tak, aby pracovníci mohli vykonávat SPO kvalitně a současně se věnovat prevenci.